

Cestou víry s Jakubem

Převod materiálu

Ondřej Macek

Pořadí v lekci

42

Téma

Představit několik praktických problémů a jejich řešení ze života první církve, resp. ukázat, že dnes máme starosti obdobné a že nám tedy epištola může ukázat dobrou cestu.

Cíle

- Už při bohoslužbách se děti dozvědí, co to je diaspora a že se naše situace od té z prvního století úplně neliší.
- Předškolní děti se učí neposuzovat druhé (třeba podle vzhledu) a také tomu, že v církvi jsou důležité všichni, resp. že bychom si měli spíše více všimnout těch, kteří na tom nejsou zrovna dobře.
- Mladší školní děti si upevňují, že víra musí mít svou praktickou stránku.
- Starší školní děti si uvědomují, co všechno mohou jejich slova způsobit.
- V příběhu se děti setkávají s myšlenkou, že i pokázky a pády nás nejen něčemu mohou naučit, ale že i ověřují, jak je naše víra pevná, jestli nám k něčemu je.

Pro učitele

Biblický text: Jk 1,1 (všichni při bohoslužbách při úvodu); Jk 2,1–13 (předškolní); Jk 2,14–26 (mladší školní); Jk 3,3–10 (starší školní); Jk 1,2–18 (příběh)

Výkladové poznámky

Který z Jakuba, Jákoba ten dopis (raně křesťanský spis) napsal, není jasné. Uměl dobře řecky, vyznal se slušně ve Starém zákoně, pamatoval si hodně Ježíšových výroků, které byly v době, kdy svoji epištolu psal, teprve zaznamenávány do evangelií. A také mu asi bylo známo, jak křesťanské víře rozuměl apoštol Pavel. Mohl to být jeden z představitelů jeruzalémského sboru; snad Jakub, bratr Ježíšův. Nikde to však ani nenaznačuje.

Asi už v druhé polovině prvního století se občas v křesťanských sborech objevovaly osoby vlivné, bohaté, s konexemi, s podílem na vládě. A někteří z toho byli u vytržení. I dokonce propadali zdání nebo nadšení: ti by pro nás mohli něco udělat; to je skvělé, že zrovna tento mezi nás přišel... A vedli je na špatná místa.

Ten zlatý prsten, o kterém Jakub píše, byl snad znakem privilegované skupiny římských občanů, tzv. jezdců (*equites*), což byli bohatí vlastníci půdy, obchodníci, soukromí výběrčí daní. (Navíc nosili krásnou tuniku lemovanou úzkým nachovým pruhem.)

Víra podle Jakuba není přijmout za skutečné, že je jeden Bůh. To podle něj zvládne kdekdo, dokonce i démoni a maximálně se z toho těsout strachem. Ale: že víra je rozhodování se podle toho, čemu věříme. Jednání. Konfrontování toho, čemu věříme, se životem, který nás potká za dveřmi kostela a za dveřmi našich pokojů, ve kterých se modlíme.

Když Jakub mluvil o víře, která je mrtvá, protože bez skutků, bez realizace, tak tím ani náhodou nemyslel, že máme v životě sbírat žárky do nějaké nebeské knihy a když jich nenashbíráme dost, tak půjdeme do pekla. Nemáme dělat takzvané dobré skutky ze strachu. O Bohu víme, že je milosrdný, odpouštějící, nás hledající — tak o něm mluvil Ježíš. Jde o to, jak toto vídomí, tuto víru v takového Boha žijeme, jak se nám promítá do našich dnů, jaké má důsledky pro naše jednání.

Úskali

K moralizování vede krátká cesta. K uvádění Ježíšových životních způsobů do praxe dlouhá.

Chybí tu „příběh“, je tedy dodáván trochu uměle.

Odkazy

Mrázek, Jiří: *Bláznovství víry podle Jakuba*.

Výklad Jakubovy epištoly. Jihlava: Mlýn, 2006.

Nohavica, Jan: *Cestou víry s Jakubem. Víra bez skutků je mrtvá*.

Jedenáct úvah nad odkazem apoštola Jakuba.

Olomouc: Českobratrská církev evangelická v Olomouci, 1993.

Odkazy na starší přípravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro děti

Jako úvod v každé skupince je možné použít Okénko do bohoslužeb. A potom mluvit o našem/vašem sboru; o tom, jestli se jako křesťané setkáváme s předsudky, posměchem, lhostejností; o síti sborů a farností (všude můžeme „zakotvit“); o tom, pro co si říkáme „sestry a bratři“.

Víte, co to je staršovstvo? Kdo v něm je? Co se „na staršovstvu“ děsí, za co je staršovstvo odpovědné? Má náš sbor nějaké problémy? (Padá omítka, lidi při bohoslužbách neslyší, nemáme faráře, dvě rozhádané rodiny...)

I tehdy v prvním století měli křesťané problémy. Museli si ujasňovat spoustu věcí a společně přemýšlet nad tím, co by jim na jejich otázky asi odpověděl Ježíš.

Například děšili: ... (dále podle zvolené kategorie, které je možné kombinovat).

Pomůcky: Fotka staršovstva, mapa sborů ČCE, mapa kostelů v ČR apod.

Předškoláci

Přineš si na nedělní různé druhy prstenů a šperků, mezi nimi alespoň jeden obyčejný (stříbrný, kroužek, pouťový, z trávy). Nebo sako, kravatu, plesové šaty a také jedno pracovní oblečení, trochu potřhané, iště však, ale s flekem, který nejde vyprat.

Který ten prsten (šperk, oblečení) byste chtěli nosit?

Který/které je asi cennější, dražší?

Jak se pozná bohatý ?lov?k? (Možno mít vyst?íhané obrázky r?zných lidí.)

Kdo je bohatý a kdo chudý? Jak se dostat k pen?z?m? (Vypracovat se; zd?dit, dostat, vyhrát, ukrást.) (Ukázat pen?ženku, bankovní kartu...)

A co vy? Srovnáváte se ve školce, kdo co má? Znáte n?koho, kdo se hodn? chlubí? Znáte n?koho, kdo je chudší než ostatní?

Koho pustíte sednout v tramvaji? Nebo byste m?li pustit sednout?

Podle ?eho druhého posuzujeme? (Hodn? se díváme na to, jak druhý vypadá.)

Te? si vzpome?te, jak si lidé sedávají v kostele, modlitebn?? (Asi v?tšinou mají vysezené lavice, místa; n? kde d?ti dop?edu; jinde lavice se sluchátky.)

Možná máte „vítací službu“, u dveří stojí presbyter... Co d?lá?

Jednou na bohoslužby p?išel pan starosta, který b?žn? nechodil. V krásném obleku, se zlatým ?et?zem na krku. A paní fará?ka s panem kurátorem za ním hned b?želi, klan?li se mu, podávali mu ruce: Dobrý den, to je pro nás velká ?est, že jste k nám p?išel. Poj?te si sednout tady dop?edu.

Vy ?ty?i se rychle zvedn?te a jd?te si stoupnout támhle ke zdi. Však to vydržíte.

A potom paní fará?ka za?ala bohoslužby: Vítám vás tu všechny, hlavn? vítám mezi námi našeho pana starostu a p?ejí mu moc hezké bohoslužby.

Našt?stí se však ve sboru našla jedna moudrá babi?ka, která si vzala fará?ku i staršovstvo po bohoslužbách stranou a ?ekla jim p?kn? od plic:

Tohle se mi tedy nelíbilo! A Ježíšovi by se to také, myslím, nelíbilo. To jste zapomn?li na to, že ?íkal, že nemáme druhé soudit ani posuzovat. A už v?bec ne podle vzhledu.

Na ten se kouká ?lov?k, Pán B?h hledí na srdce. (1Sa 16,7) Slušn? oble?ený bohá? nemusí znamenat po?estný a bezdomovec nemusí být zlod?jem. Po?ádná církev by se spíš nem?la bát nabídnout sprchu, šaty a jídlo t?m, kdo na n? nemají.

P?i ve?e?i Pán? pijeme všichni z jednoho kalicha! Všimli jste si toho? Ve sv?t? to má k rovnoprávnosti daleko. Práv? proto by církev m?la být takovým ostrovem, kde lidé nebudou zažívat odstrkování, ponižování, škodolibý smích ani pohrdání!

Po?ádná církev neubližuje lidem tím, že by je ponižovala. Co ti chudáci, které jste poslali do kouta?!

Za p?knými šaty, hezkou fasádou domu, uklizeným dvorkem je t?eba jen prázdnota. Samoz?ejm? bohatý a úsp?šný nemusí být gauner. To netvrdím.

Ne?íkal náhodou Ježíš, že v moment?, kdy se za?neme na druhé dívat skrz prsty, trousit o nich povýšené poznámky, kdy druhé za?neme nálepkovat a hodnotit, tak se nám m?že stát, že m??ítka, která sami uplat?ujeme, vztáhne Pán B?h také na nás? A kdo by obstál?

A nemyslete si, že se te? bude mít náš sbor dob?e, když mezi nás p?išel pan starosta. O nás se p?ece stará Pán B?h, a ne starosta!

Všichni se zastyd?li. Šli se omluvit t?m, které prve tak odsunuli. Hodn? omluvit. Spole?n? se pak modlili o odpušt?ní a za to, aby víc mysleli a víc si zkoušeli p?edstavit, co by asi ud?lal Ježíš na jejich míst?. P?íšť už si na to dávali pozor.

Pomůcky: Prsteny, oblečení, obrázky bohatých a chudých lidí, kalich bohoslužebný, obrázek z bohoslužeb v našem sboru, nějaký slavnostní „šetř“, farářský talár, peněženka či kasička, bankovní karta.

Aktivita — hra

- Scénku se starostou můžete sehrát. Přejít si talár, šetř apod.
- Škatulata, hejbet se. Hra s odebráním židlí — ve sboru má místo každý.
- Poznávání druhého se zavazánými ořima, třeba podle rukou, hlasu apod. — neposuzujte lidi podle toho, jak vypadají.

Mladší školní děti

Aktivita

Motiv z epištoly je možné pojmout spíše teoreticky: vybrat několik oblastí (bezdomovci, uprchlíci, děti v Africe) a diskutovat o tom, jak jim můžeme pomoci. Ideálně někam poslat alespoň drobnou sbírku finančních prostředků, které v neděli vyberete.

Ale také můžete před bohoslužbami udělat alespoň s několika (třeba staršími) předchozími anketu, co by jim momentálně prakticky nejvíce pomohlo, a třeba z toho vyjde několik typů aktivit, do kterých byste se s dětmi mohli pustit.

Nebo můžete uspořádat malý bazar „výrobků, výrobků apod.“ a jeho výtěžek někam poslat. Resp. pobavit se o tom, komu chceme svými penězi pomoci a proč. Ideálně vybrat něco z nejbližšího okolí, kam se pak můžeme vypravit na návštěvu.

Víte, že existuje Diakonie Broumov (www.diakoniebroumov.cz), která sbírá šaty a potřebné věci pro chudé? Zvládli byste pro ni sbírku uspořádat: věci shromáždit a domluvit s nimi předem jejich odvoz? Stačí vyhlásit, v jakých termínech je možné oblečení přinášet, udělat pár plakátů, a pak pomoci s nakládáním do auta.

Co si třeba při práci po bohoslužbách přisednout k někomu staršímu, zkusit si s ním povídat, nebo mu ten čas přinést?

Do našeho kostela (modlitebny, shromáždění) přišli dva bezdomovci. Dost zapáchali. Měli na sobě staré šaty.

Ta paní, co sedává v kostele před námi, tu už měsíc nebyla. Někdo říkal, že je nemocná.

Na jarní úklidovou brigádu kostela nikdo nedorazil.

Farář říkal, že je těžké požádat přemlouvat varhaníky, aby doprovázeli při bohoslužbách.

Jak na to zareagujeme?

Co můžeme udělat?

A proč to neuděláme?

Kdo to udělá?

Já?

Proč?

Příklady, které je možné vynechat:

Izraelci dobývali zemi. Hebrejští zvědové se dostali do města Jericha, ale jejich přítomnost byla prozrazena. Kam se schovali? Ukryla je však prostitutka, nevěstka Rachab ve svém zřejmě veřejném domě. Zkrátka bordelu. Rachab zvěděla: Došlo mi, že „Hospodin, váš Bůh, je Bohem nahoře na nebi i dole na zemi.“ (Joz 2,11) Uvěřila v něj, v jeho moc, a to ji vedlo k jednání, že vsadila svůj život, životy své rodiny na Boha nepřítele svých krajanů. Vyplatilo se jí to. Jericho bylo Izraelci dobyto a její dům se všemi obyvateli byl ušetřen.

Hodně drsný příklad.

A ještě drsnější:

Abraham se setkal s Bohem a to jej vedlo k tomu, že se zvedl, opustil navzdory vysokému věku své místo, způsob života, své známé. V hrozném a málem krvavém zkoušce byl dokonce ochoten nabídnout Bohu syna, který se mu konečně narodil. Abraham však zároveň žil otevřenost pro to, že Bůh má možnosti, které si my představit neumíme. A vyplatilo se mu to. Bůh ho nenechal, neopustil. Syn přežil, narodily se mu děti a jim děti.

Bibli neteme kvůli tomu, abychom se seznámili s dávnými příběhy, se starověkými orientálními legendami či pohádkami. Ale má cenu ji číst, zkusíme-li její texty nechat, aby nás měnily, formovaly.

Víte, co se děje kolem vás? Nemá někdo z vašeho okolí nějaké starosti, trápení, problémy?

Umíte se dívat?

Umíte se zeptat?

Jestliže někomu nemocnému, nešťastnému, chystajícímu se do nemocnice řekneme: myslím na tebe, nebo: budu na tebe myslet. Tak to buď bude jen fráze, nebo na něj opravdu myslet budeme, budeme se za něj modlit. A také se ho zeptáme, jak to dopadlo, jak se mu daří, dojdeme za ním na návštěvu. Jsou to spíš drobnosti, ale asi všichni víme, jak ve skutečnosti dají zabrat.

Jakub uvedl příklad, že hladovému či bezdomovci nelze jen popřát pokoj, ale také se mu k tomu pokoji musíme pokusit prakticky pomoci.

Víra je na nic, pokud si ji nepouštíme do života, pokud neovlivňuje to, jak o věcech myslíme, jak se chováme k druhým, pokud neovlivňuje naše rozhodování.

Pokud věříme v Boha, tak nám nesmí být jedno, co se děje kolem nás: Furt přemýšlej, co by asi na tvém místě udělal Ježíš? Hádal by se dál se spolužákem? Díval by se, jak někoho šikanují? Ohnul by se a podal druhému upadlou věc?

Co by asi dělal na tvém místě??

Co bezprostředně kolem sebe vidíte a víte, že to není v pořádku? Můžete s tím něco udělat?

Napište do koleček z papíru, nalepte na velký papír a třeba se za týden dva k tomu vraťte. Už žijeme svou víru víc?

Pomůcky: Ilustrace ze Starého zákona jdou připomenout pomocí flanelografu; připravené papíry.

Starší školní děti

Ideální by bylo přinést si na nedělní skutečné udidlo, uzdu, nebo alespoň obojek či košík. Ale vlastně podobně může posloužit autíčko na ovládání: kdo drží ovládá, řídí auto; nebo kdo má ovládat od přehrávače nebo televize, může zapínat a vypínat, přepínat programy.

Vyplázněte jazyk? Co s jazykem lze dělat?

Také je dost důležité k mluvení.

Pantomimicky předečt: smutek, radost, šok, objev — poznání.

Slova mohou způsobit leccos.

Máte s tím nějakou zkušenost? Řekli jste někdy něco, co jste říkat neměli? Máte odvahu to teď říci druhým? (Může to být pozitivní i negativní.)

Už vás někdo někdy pomluvil?

Umíte říci nějaká sprostá slova?

Kdy jste naposledy někomu nadávali?

Víte, jak začíná modlitba Páně?

...co všechno projde naší pusou? Divné: modlitby, nadávky i neověřená tvrzení.

Víte, kolik řeknete denně slov?

Ženy prý průměrně 16 215 slov, zatímco muži 15 669. Není tedy pravda, že by holky byly ukecanější.

Přetřte si v Bibli:

„Dáváme-li koňm do huby udidlo, aby nás poslouchali, můžeme tak řídit celé jejich tělo. Nebo si představte lodi: Jsou tak veliké a jsou hnány prudkými vetry, ale malé kormidlo je řídí, kamkoli kormidelník chce. Tak i jazyk je malý úd, ale může se chlubit velkými věcmi. Považte, jak malý oheň může zapálit veliký les! I jazyk je oheň. Je to svět zla mezi našimi údy, poskvřuje celé tělo a ničí celý náš život, sám podpalován pekelným plamenem. Všechny druhy zvířat i ptáků, plazů i mořských živočichů mohou být a jsou kroceny lovčím, ale jazyk neumí zkrotit nikdo z lidí. Je to zlo, které si nedá pokoj, plné smrtelného jedu. Jím chválíme Pána a Otce, jím však také proklínáme lidi, kteří byli stvořeni k Boží podobě. Z těchto úst vychází žehnání i proklínání. Tak tomu být nemá, bratři moji.“ (Jk 3,3–10)

To je kousek dopisu starého skoro dva tisíce let. Napište teď pro ostatní děti v nedělní dopis na stejné téma. A navzájem si své dopisy přetřte. Nebo to zkuste jako textovku nebo tweet.

— Davejte si pozor na to, co říkáte, může to ublížit. ovládat vlastní pusou umí jen ti nejlepší. co za kraviny jeden během dne vypustí! —

Přesah

Co to je zkouška? Ověření, zda něco umím, ale také „překážka“, kterou musím zdolat, abych se dostal dál.

Sestavte si „opičí dráhu“ a nechte děti, aby jí probíhaly.

Jedna překážka by mohla být hodně obtížná, třeba přechod po laně. Poprvé je nechte padat. Podruhé je na této překážce vezměte za ruku a pomozte jim.

Není to úplný přesná ilustrace, ale naznačuje: Bůh se mnou jde. Pomáhá mi. Není daleko.

Co ti pomůže se na pokážku odvážit? Těba to, že víš, že tam je někdo, kdo ti podá ruku, už před tím podal.

Jakub píše: Nejvíce se radujte z problémů, ze životních komplikací, konfrontací, ze zranění. Z toho, co si lidé většinou navzájem nepřejí. Všechny ty průšvihy, hádky doma, těžkosti ve vztazích, nemoci, bezradnosti, ale také různá pokoušení — kdy se nabízí jít oklikou, jednodušeji, ale nelegálně, všechno to jsou také něco jako zatěžkávací zkoušky, testy víry. Všechno to jsou i okamžiky, kdy se ukazuje, jaký je náš vztah k Bohu. Jestli za něco stojí, jestli nás podrží, jestli nám k němu je, jak je pevný, jak hluboko má kořeny. Jestli je víra jen nedělní kecy, nebo jestli si Boha opravdu jsme schopni, ochotni pustit do našich všedních dnů.

Přísluví říká: Co tě nezabije, to tě posílí. Víru zpevňuje to, že velké i malé situace v našich životech budeme nějak řešit (vnímat) s Pánem Bohem.

A to, jak se životem pohybujeme, jak reagujeme na to, co nás potkává, jak se víra projevuje v našich postojích, to může být samozřejmě také svědectvím navenek.

Víra není přijmout, že existuje Bůh, ale je to způsob života, myšlení, jednání, posuzování. Je to vztah s Pánem Bohem.

To, co nás v životě potká, to můžeme vnímat jako křivdy, ublížení, nebo to můžeme vytěsnit — snažit se na to zapomenout, nebo to můžeme lepit jako fotky do alba — obrázky zážitků, nebo si to můžeme uvědomit, zastavit se, neodfláknout modlitbu — probrat to s Pánem Bohem. A těba dospěť, zmoudřet, zpevnit se.

Život je trochu marathón, trochu bůh přes pokážky, trochu víceboj, trochu dobrodružství, na konci jsme rozhodně unavenější... Lze proběhnout, spchat k cíli, nebo se při tom něco naučit, něco vnímat. Těba, že Pán Bůh nestojí jen na konci, ale i na startu, i chystá závodníky, pak povzbuzuje, pomáhá, běží před námi jako tahoun, podává oběrstvení, ošetřuje.

Píšete si deník? Co takhle si zapsat občas, co prožíváš, za se modlíš... řásem, za měsíce, za půl roku, za rok..., až si přečteš své poznámky, budeš překvapen, že to, za se modlíš, se těba nějak změnilo, vyřešilo, to, pro se hroutil, je pryč...

Pomůcky: Pokážková dráha.

Liturgie

Písně

Modlitba Tomáše Moora (SV 56); Kdo na kolenou (SV 148); Přemýšlej (SV 273); Rok za rokem (SV 286); Probuďte se, křesťané (EZ 517); Pánu novou píseň zpívejte (EZ 169); Bůh náš je Bohem lásky (EZ 581); Pamatuj, řlově, proťť Pán Bůh stvořil (EZ 515a)

Biblický verš k zapamatování

Víra, není-li spojena se skutky, je sama o sobě mrtvá. (Jk 2,17)

Rituál

Na konci setkání můžete společně zapsat do plakátu slovo nebo větu, která vystihuje poselství dnešního setkání s epištolami.

Na začátku nebo na konci setkání můžete recitovat verš z 1 Kor 13,13: A tak zůstává víra, naděje, láska — ale nejvyšší z té trojice je láska.

Okénko do bohoslužeb

V prvním století, tak padesát let po Ježíšově smrti a zmrtvýchvstání, bylo křesťanů stále ještě nepatrně. I ve větších městech byl jen jeden sbor. Pár lidí. Většinou se scházeli v domě některého z nich. Někde už byli i pronásledováni, protože nevěřili, že císař v Římě je bůh, a odmítali se klanět jeho sochám. Většinou se jim však lidé smáli: Jejich bůh byl prý popraven se zločinci... A pak prý vstal z mrtvých... Anebo je pomlouvali: Jsou divní. Pořádají hostiny, při kterých prý pijou krev. Chovají se k sobě nějak moc hezky. Dokonce nosí své jídlo nejchudším obyvatelům města.

Křesťané se tehdy cítili trochu jako cizinci. Nikde úplně nebyli doma, nezapadali. Jedna křesťanská rodina v ulici, deset ve velkém městě: Oni jsou nějakí divní. Chodí se kamsi v neděli ráno modlit. Ale zároveň, když se přestřehovali, většinou našli na novém místě velmi rychle přátele, zázemí, novou rodinu: bratry a sestry, malé křesťanské společenství.

A to funguje i dnes. Podívejte se kolem sebe. (Upravit podle kontextu sboru.)

Křesťané byli tehdy trochu provokatéři: Ti šašci, co nám vládnou, jsou tu jen na chvíli. Myslí si, že mají moc, ale ve skutečnosti... Jsem nemocný, chudý, nechala mě holka... To, co vidíme, co nás teď trápí, to je jen kousek skutečnosti. Ještě je tu přece Pán Bůh!

A to funguje i dnes.

Modlitba

Pane Bože, pomáhej nám, prosíme, s vírou. Chtěli bychom tě slyšet, víc vnímat, že jsi blízko. Ukazuj nám, jak máme žít. Dávej sílu jen nepřehlížet, když je někomu těžko, ale umět mu pomoci. Odpusť, že někdy překrýujeme slova a věci, které ublíží, nejsou pravda, nadáváme. Pomoz nám ovládat náš jazyk.

Kam dále

[Sedlářková, Marta: Zvěřové a Rachab \(katechetická příprava z první části cyklu ...](#)

[Frübauerová, Kateřina: Darovaná budoucnost \(katechetická příprava z první části...](#)

[Plzánková, Elen: Obětování Izáka \(katechetická příprava z cyklu „Pozvání na cest...](#)

Odkaz na píseň

[Dopřej mi chuť k jídlu, Pane](#)

[Kdo na kolenou kleší, vídá dál](#)

[Přemýšlej, děkuj a služ \(SV273\)](#)

[Rok za rokem, roky, léta jdou](#)

[Probuťme se, křesťané, k pokání pravému](#)

[Pánu novou píseň zpívejte \(EZ169\)](#)

[Pamatuj, přelovíme, proťť Pán Bůh stvořil](#)

[Bůh náš je Bohem lásky \(EZ581\)](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejdeme sami IV \(s apoštolý, s Janem a celou církví\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[List Jakubův 1,1](#)

[List Jakubův 2,1–13](#)

[List Jakubův 2,14–26](#)

[List Jakub?v 3,3–10](#)
[List Jakub?v 1,2–18](#)